రెక్కలు మొలిచిన గంధర్వులు

"శ్రీపురంఎటుబాబూ!"

"అదుగో ఆ చెరువు కట్టలేదూ ఆ దారంటే పడమరకు పోండి సామీ"

బస్సు దిగిన చోటునుండి పడమరకు నడక సాగించాను. బాట మొత్తమూ ముళ్ళతోనూ రాళ్ళతోనూ నిండివుంది. కొంతదూరం పోయేసరికి అదీ ఆగి పోయింది. అక్కడినుండి కేవలం పొలాల గట్లపై నడక. మెల్లగా చెరువుకట్ట ఎక్కాను. ఇటీవల వర్షాలకు చెరువు బాగా నిండి ఒడ్డులను తంతున్నది. గట్ల సమీపంలో విపరీతంగా మొలిచిన తామరలూ, నాచు, నీటిపూలూ నన్ను రసాత్మకమైన వాతావరణంలోకి తీసుకొనిపోయాయి. తాడికొండనుండి పరిమివరకు కచ్చారోడ్డుమీద కుదుపుల బస్సులో నేను చేసిన ప్రయాణపు శ్రమను ఈ నీటిపై గాలి తొలగించివేసింది. సన్నగా ఈలవేస్తూ హుషారుగా శ్రీపురంకేసి నడిచాను.

చెరువుకట్ట దిగి చూద్దును ఓ కాలువ అడ్డంగా ప్రవహిస్తున్నది. అక్కడ ఒకరిద్దరు రైతులు ఒడ్డునే కూర్చుని ఏవో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకుంటున్నారు. వాళ్లు నన్ను ఎగాదిగా చూచారు. మరీ చిన్న పల్లెటూళ్ళ వాతావరణం చాలా విచిత్రంగా వుంటుంది. ఎవరయినా కొత్తవ్యక్తి కన్పడితే ఓపట్టాన వదలరు పట్టి పట్టి చూస్తారు ప్రశ్నల వర్షం కురిపిస్తారు. పక్కవాటాలో అద్దెకున్న వారితో కూడా సంబంధం లేకుండా - అంటీ అంటనట్టు బ్రతికే బస్తీ వాతావరణంకన్నా ఇది మిన్నగా వుండి మానవత్వమంటే ఏమిటో స్పష్టంగా చాటుతున్నప్పటికీ వాళ్ళు వేసే సవాలక్ష యక్షప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పడంకూడా ఒక్కొక్కప్పుడు కష్టమే - అందులోనూ నాబోటి మితభాషికి.

"ఎందాకా" ఓరైతు ఓరగా చూస్తూ ప్రశ్నించాడు కర్తా, కర్మ, క్రియలూ గౌరవ సంబోధకులూ ఏమీలేని ప్రశ్న అది.

"శ్రీపురందాకా" జవాబు చెప్పాను.

"ఏవూరు మంది"

"తాడికొండ"

"ఎప్పుడూ చూసినట్లు లేదే"

"ఔను - నేనెప్పుడూ ఆవూళ్ళోలేను, హైదరాబాదులో వుంటాను, మొన్ననే మా బంధువులను చూచిపోదామని వచ్చాను."

బస్తీనుంచి వచ్చాననే మాట వారిపై మంత్రదండంలా పనిచేసింది. నోట్లోని చుట్టను కాలువలో పారేసి చేతులు కడుక్కొని చినిగినపంచెకు తుడుచు కుంటూ "ఎవరింటికి వస్తున్నా రేంటి బాబూ ఇప్పుడు" అన్నాడు వినయంగా.

"రామయ్యగారింటికి" చెప్పాను.

"ఏరా రామయ్య ఊళ్ళోనే వున్నాడా"

"ఆఁ... వున్నాడు వున్నాడు - పొద్దునే చూచినా" రెండవరైతు మొదటి వ్యక్తికి జవాబిచ్చాడు.

"ఉన్నాడు బాబూ ఉన్నాడు రామయ్య ఊళ్ళోనే-అడితో తమకు ఏం పని పడింది బాబూ."

"మాదొక నాలుగుకుంటల భూమి వుందిక్కడ పూర్వీకులది. అది అమ్మాలని ప్రయత్నం."

రైతులిద్దరూ తలలూపారు. కొంచెం ఆగి "దానికి తమరింతదూరం రావాలా బాబూ, అడినే రమ్మంటే తాడికొండ వచ్చి మాటాడిపోయేవాడుగా" అన్నాడు. సూటిగా నిర్మొగమాటంగా సరైన లాయరులాగా క్లాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేస్తున్నారు వీళ్ళు - నిజమే! ఎవరిద్వారా కబురుబెట్టినా రామయ్య బస్సుకోసం కూడా ఎదురుచూడకుండా నడుచుకుంటూనే తాడికొండ వచ్చి మాట్లాడిపోతాడు. కానీ రామయ్యను రమ్మనకుండా నేనే స్వయంగా శ్రీపురం బయలుదేరిన కారణం వేరు. అది వాళ్ళతో చెప్పనా వద్దా... సరే, చెప్పేశాను.

"నేనెప్పుడూ శ్రీపురం చూడలేదు. అక్కడ అందమైన శిల్పాలున్నాయని విన్నాను. వాటిని చూద్దామనే కోరికతో స్వయంగా బయలుదేరాను - అందుకే బాగా పొద్దున్నప్పుడే వచ్చాను తాడికొండనుంచి, ఇంతలో ఈ కాలువ అడ్డం వచ్చింది."

"కాలువదేముందిలే బాబూ మరో అర్ధగంటలో తీసిపోతుంది... అరేయ్ గంగులూ ఏమున్నాయ్‌రా, మనూళ్ళో శిలపాలు?"

"అదేనెహ(- ఆ దయ్యాల దిబ్బ పక్కన రాళ్ళులేవూ అవ్వే శిలపాలు-"

గంగులు సమాధానానికి రెండవ రైతు విరగబడి పొట్ట చెక్కలయ్యేటట్లు నవ్వాడు.

"మీ పేరేమన్నారు బాబూ."

"రావు."

"ఇదిగో రావుగారూ! అక్కడో పాడుబడ్డ గుడి మాత్రంవుంది. అందులో వన్నీ విరిగిపోయిన బొమ్మలూ పగిలిపోయిన రాళ్ళూ - అంతే తప్ప మరేం లేదక్కడ కాస్త పొద్దు తిరిగితే చాలు ఎవ్వడూ ఆ దిక్కుకే పోరు. పగలే దయ్యాలూ పాములూ తిరుగుతుంటాయా గుళ్ళో - అవునుగదరా గంగులూ."

గంగులు తల ఊపి దాన్ని బలపరచాడు ఔనన్నట్లు.

అయితే నేనువిన్నది అబద్ధమేనా?-అయినా ఇప్పుడేంముంచుకుపోయింది. ఎటుతిరిగీ ఇంతదూరం రానేవచ్చాను కదా వెళ్ళి చూస్తేసరి.

"ఇదిగో బాబూ ఈ గంగులున్నాడే వీడి గుడిసెకాడనే వుందా డోవ-ఈ గుడిసె పక్కనుంచీ నేరుగాపోయి తుమ్మతోపు దాటితే సరి- అదే గుడి, పూర్వ మది నీలకంఠ స్వాములవారి గుడిట- ఇప్పుడాడ మా గొడ్లకాడి పిల్లలు ఆడు కుంటుంటారు."

నేనూ అదే విన్నాను. పూర్వం బౌద్ధమూ శైవమూ కృష్ణాతీరంలో వైభవోపేతంగా ఉన్నప్పుడు బృహత్పలాయనులో లేక శాలంకాయనులో ఈ శ్రీపుర నీలకంఠేశ్వర దేవాలయం నిర్మించినట్లు తెలిసింది తర్వాత మత సంఘర్షణలలోనూ విదేశీయ దండయాత్రలోనూ ఆ వైభవం అంతరించిపోయి చివరకు ఆ పేరుగల గ్రామం ఒకటి ఉన్నదన్న విషయంకూడా ఎవ్వరికీ తెలియకుండా పోయింది.

కాలువ అనుకున్నంత త్వరగా తీయలేరు. దానితో సూర్యాస్తమయానికి పూర్వమే తిరిగి తాడికొండ చేరుకోలేనని భయం కలిగింది. ఇక ఈ రాత్రికి యీ వూళ్ళో చిక్కబడి పోయేటట్లున్నాను.

"పైన యాడో వర్షాలువడి ఈ కాలువ ముంచుకొచ్చింది కాని లేకుంటే ఈపాటికల్లా ఎప్పుడో ఊళ్ళో పడేవాళ్ళం కదరా గంగులూ."

ఔనన్నట్లు గంగులు బుర్ర ఊపుతున్నాడు.

నేనేం మాట్లాడకుండా గంభీరంగా వున్నాను.

'మీరేం బెంగ పెట్టుకోకండి బాబూ- రాతిరి మా ఇళ్ళల్లో ఎక్కడైనా ఉండొచ్చు సుకంగా - పొద్దున్నే పరిమిధాకా వచ్చారంటే మంగళగిరి నుంచి పరిమిమీదుగా తాడికొండకు పోయే బస్సులో ఓ అరగంటలో ఇల్లు చేరు తారు తిరిగి - ఔను గదరా."

"ఔనౌను"

గంగులు బసవన్నగా డూడూమంటూ ఊపుతున్నాడు తల. వాళ్ళ గుడి సెల్లో నేను ఉన్నా ఉండకపోయినా అతిథి మర్యాద సూచకమైన ఆ మాటలకూ ఆదరణకూ పరవశించిపోయాను సాటి మానివుడు చచ్చి ఫుట్‌పాత్‌మీద పడి వుంటే శవంమీదినుంచి దాటి శరవేగంతో సికిందరాబాదు పెరేడ్‌గ్రౌండ్స్ దగ్గరి నైట్ క్లబ్ వరకూ సాగిపోయే ఆ మనుషులెక్కడ?? స్వచ్ఛమైన స్ఫాటిక నిర్మలమైన అమాయికమైన ఈ మనుషులెక్కడ??

"నీలకంఠేశ్వరా కనీసం మా పల్లెటూళ్ళనన్నా పవిత్రంగా కాపాడు" అని ప్రార్థించాను మనస్సులో.

కాలువ తీసింది క్రమంగా.

మొదటి రైతు సాహసించి ముల్లుకర్రతో నీళ్ళల్లోకిదిగి లోతు చూచి "ఆఁ రాండిబాబూ దాటొచ్చు కాలువ- అరేయ్ గంగులూ- అర్ని తీసుకొనిరా" అన్నాడు. నేను గంగుల్ని అనుసరించాను. గంగులు నా చేయిపట్టుకొని కాలువ దాటించాడు తేలికగానే.

అవతలిగట్టు చేరగానే చకచక నడక సాగించాము. సూర్యుని అరు ణారుణ కిరణచ్ఛాయతో ప్రకృతి మొత్తం కుంకుమపూవు పండినట్లు కన్పి స్తున్నది-దూరంగా గొడ్లుకాచే పిల్లల కేకలు, ఆకాశంలో కృష్ణానది మీదినుంచీ వస్తున్న బారులుతీరిన జలపక్షుల మధుర ధ్వనులు... దారిపక్క తుమ్మచెట్లకు అపూర్వమైన కళాప్రౌఢితో అల్లిన గిజిగాడి గూళ్లు-

"బాబూ వచ్చాము వూళ్ళోకి" మొదటి రైతుమాట నన్ను వాస్తవ లోకం లోకి తెచ్చింది.

"నేను సెలవు తీసుకుంటాను బాబూ ఆరేయ్ గంగులూ ఈఁరిని రామయ్య ఇంటికీ తీసికెళ్ళు-ఏం? రేపు దగ్గరుండి నువ్వే ఈఁకి శిలపాలు చూపించి పరిమిదాకా తోడెళ్ళి బస్సెక్కించి మరీరా-"

గంగులు తల వూపాడు - మొదటిరైతు వెళ్ళిపోయాడు. నేను గంగులు వెనుకనే బయలుదేరాను. దోవలో తొక్కుడుబిళ్ళ ఆడుతున్న చిన్నపిల్లలు ఈ కొత్తముఖాన్ని చూచి విచిత్రంగా ముఖభంగిమలు మార్చారు.

"రేయ్ బుడ్డోడా! అయ్యున్నాడా ఇంటో..." గంగులు కేక వేసినట్లు ప్రశ్నించాడు.

"ఆఁ ...ఉన్నాడు... అంటూ ఆ పిల్లల మధ్యనుండి ఓ చిన్నబ్బాయి "అయ్యోయ్" అని కేకవేస్తూ పరుగెత్తాడు రివ్వున పిచ్చుకలాగా.

మేము రామయ్య ఇంటికి చేరేలోపలే పిల్లవాడి ద్వారా కబురందిన రామయ్య పరుగెత్తుకుంటూ మాకు ఎదురొచ్చాడు. నన్ను చూడగానే పోల్చుకున్నాడు-

"మీరాబాబూ ...." అనిమాత్రం అన్నాడు భయంగా ఆశ్చర్యంగా....

"అవును రామయ్యా .. ఆఁ-అంతా కులాసా-"

"ఆఁ-వున్నాం బాబూ మీ దయవల్ల-చానా సంతోషంబాబూ , ఎన్నాళ్ళయిందో మిమ్మల్ని సూసి, ఏమేయ్ ఎవరొచ్చారో చూడు...." రామయ్య ఆర్భాటపడుతున్నాడు. నేను నవ్వుతూ వాళ్ళ ఆప్యాయతను అనుభవిస్తున్నాను-

గంగులు మంచం వాల్చాడు-

కూర్చున్నాను.

రామయ్య మంచినీళ్లు ఇచ్చాడు . తాగాను.

"కూసింత మజ్జిగ ఇమ్మంటారా బాబూ"

వద్దన్నాను-

చేతులు కట్టుకొని కిందనే గంగులూ రామయ్య కూర్చున్నారు. "ఎప్పుడొచ్చినారు బాబూ బస్తీనుంచి"

"మొన్న రామయ్యా - మళ్ళీ రేపే తాడికొండనుండి గుంటూరు పోయి అక్కడి పని చూచుకొని హైదరాబాదు వెళ్ళిపోతాను ."

"కాకిచేత కబురంపితే రెక్కలు కట్టుకొని వచ్చి వాలుందును కదా బాబూ."

"కాదులే రామయ్యా - నేనే మిమ్మల్నీ మీ వూరునూ స్వయంగా చూద్దామని వచ్చాను. ఈ కాలువ వొకటి అడ్డం వచ్చి ఆలస్యమైపోయింది . లేకుంటే ఈపాటికి మళ్ళీ తిరిగి పోదామనుకున్నాను ."

రామయ్య నొచ్చుకున్నాడు చాలా - "ఆపాటి గౌరవం ఒక్కరేతిరి మేం చెయ్యలేమనే అనుకున్నారా బాబూ"

"అదికాదు రామయ్యా .."

"కాదేమిటి బాబూ - మీరెయ్యాళ మా పల్లెలో భోంచేయాల్సిందే...."

"అక్కర్లేదు రామయ్యా - ఓ గ్లాసెడు పాలిప్పించు చాలు ."

రామయ్య దీనికి తన బాధనంతా వ్యక్తం చేస్తూ అదోరకంగా ముఖం పెట్టేసరికి నేనిక మారు మాట్లాడలేకపోయాను.

"మీరు కాదనకండి బాబూ - మామీద వొట్టే ."

"సరే రామయ్యా - నీ యిష్టంవచ్చినట్లే చెయ్యి ."

ఎగిరి గంతేశాడు రామయ్య - ఇంట్లోకి వెళ్ళి భార్యకు వండవలసిన వివరాలు చెప్పి, పని పురమాయించి మళ్ళీ వచ్చాడు. ఓ పదినిమిషాలు తన పరిస్థితిని గూర్చి పొలం స్థితిగతుల గూర్చి వివరించాడు. ఆ తర్వాత నేను బేరం పెట్టదలచిన పొలం విషయం ప్రస్తావించాను. దానిని గూర్చి కొంచెంసేపు చర్చ జరిగింది. ఎక్కువో తక్కువో ఇన్నాళ్ళనుంచి కౌలుకు చేసుకొంటున్న పొలం తానే కొంటానన్నాడు రామయ్య. నాకు కూడా అదే ఉచితమనిపించింది. అంతటితో ప్రసక్తి ముగిసింది. నేను వచ్చిన పనిలో సగం అయిపోయింది.

గంగులు నమస్కారం పెట్టి లేచి నిలబడ్డాడు. పొద్దున్నే వచ్చి దర్శనం చేసుకుంటానన్నాడు. రామయ్య కూడా ఊళ్ళోకి పోయినాడు, నన్ను విశ్రాంతి తీసుకోమని కోరి .

నిర్మలంగా వున్న ఆకాశమనే సరోవరంలోకి చంద్రుడు రాజహంసలా ప్రవేశించాడు - పట్టుమని పదిపదుల ఇళ్ళుకూడా లేని ఆ కుగ్రామంలో పొలాలలోని మిణుగురు పురుగులతో స్పర్థకా అన్నట్లు చిన్న చిన్న దీపాలు వెలిగాయి.

నిరంతరం బస్సుల రొదలకూ ఫాక్టరీ ఘూంకార ధ్వనులకూ అలవాటుపడ్డ నన్ను నిశ్శబ్దమైన ఈ వాతావరణం ఏదో గంధర్వలోకాలకు నడిపించినట్లనిపించింది. లోపల రామయ్య భార్య వంటచేస్తున్నది. పిల్లలు దీపాలు పెట్టి పెట్టకముందే నిద్రపోయారు. గుమ్మందగ్గర నాకోసం ఓ వెలిగించిన హరికెన్ లాంతరు పెట్టారు. ఒకటి రెండు అరకలు మాత్రం ఆ త్రోవవెంట గృహోన్ముఖమై సాగాయి. నందీశ్వరునికి సతీర్థులా అన్నట్లున్న ఆ వృషభరాజాలు వెన్నెలలో మరింత తెల్లగా మెరిసిపోతూ, గంటల గలగలలతో సాగిపోయాయి. ఎదురుగా వున్న ఎత్తయిన వేపచెట్టు కొమ్మలపై విశ్రమిస్తున్న కొక్కెరలు వెన్నెల పువ్వులవలె విరిశాయి. వెన్నముద్దలవలె మెరిశాయి. ఈ విచిత్ర నిశ్శబ్ద వాతావరణంలో నాలో ఏదో భావస్పందన ప్రారంభమైంది. దూరాన ఎవరో సన్నగా వీణావాదనం చేస్తూ నన్ను పిలిచినట్లనిపించింది. ఎవరో అప్సరసలు తమచేలాంచలాలు జారుస్తూ అంబరం చుంబిస్తూ నన్ను దూరంగా ఆహ్వానిస్తున్నట్లు అనిపించింది అప్పుడు. ఉన్నట్టుండి నేను ఛటాలున మంచంపై నుండి లేచాను. జోళ్ళు తొడుక్కొని హరికేన్‌లాంతరు చేతపట్టుకొని తుమ్మతోపుకు అభిముఖంగా నడక సాగించాను. నాలోని ఏదో తెలియని ఒక బలమయిన శక్తి నన్నలా నీలకంఠేశ్వరాలయానికి నడిపించింది. నిశ్శబ్దమయిన ఈ వెన్నెల రాత్రిలో సరులెవరూ లేకుండా ఈ కిన్నరులున్న ప్రాంతాన్ని సందర్శించాలనే ఒక గాఢమయిన కోరిక ఈ ప్రయాణానికి కారణం కావచ్చు. తుమ్మతోపు దాటాను. మనిషి అలికిడికి అక్కడి చెట్లపై పడుకున్న పక్షులు కొన్ని ధ్వని చేస్తూ ఒక్కసారి పైకి లేచాయి. ఆ కలవరమూ కలకలమూ కూడా నాకు కలవరంగానే విన్పించింది. మరి కొంచెం ముందుకు సాగాను అలాగే.

అదే, కనుచూపు దూరంలో వెన్నెలలో స్నానంచేస్తున్న నీలకంఠేశ్వరుని శిథిలాలయం!

చకచకా నడుస్తూ ఆలయాన్ని సమీపించాను. లాంతరు వెలుగును కొంచెం పెద్దదిచేసి పైకెత్తి పట్టుకొని పరిశీలించసాగాను.

ఆలయం బాగా శిథిలమైపోయింది. ముందున్న మంటపం దాదాపు కూలిపోయేవుందని చెప్పవచ్చు. ఆలయానికి చెందిన పద్మాకారపు శిల్పాలుకల పెద్ద పెద్ద రాళ్ళు అక్కడక్కడా చెల్లాచెదరుగా పడిఉన్నాయి. రెండుమూడు దేవతా మూర్తులు కూడా స్థానభ్రంశంచెంది త్రోవలో నిర్లక్ష్యంగా పారేయబడ్డట్లున్నాయి

మసక వెలుతురులో ఆ శిల్పాలూ వాటి సున్నితమైన నగిషీపనీ సందర్శించే అవకాశం లేకపోయింది. కాని తొలి చూపులోనే ఇది ఒకనాడు అజంతా ఎల్లోరా శిల్ప సౌందర్యానికేమీ తీసిపోనట్టి కళా సౌందర్యంగా శోభించి ఉండేదని తెలికగానే గ్రహించగలిగాను. ఆలయానికి ముందుభాగంలో రెండు గంధర్వుల శిల్పాలున్నాయి. వాటి రెక్కలూ కాళ్ళూ కూడా శిథిలమైపోయాయి. అయినప్పటికీ వెన్నెల వెలుగులో ఆ రెండు మూర్తులూ ధగధగమని మెరిసిపోతున్నాయి. సమీపానికి వెళ్ళి చేతిలో స్పృశించి చూశాను. ఒక్కసారిగా ఏదో విద్యుత్తు నాలో ప్రవహించినట్లనిపించింది. ఎవరో నన్నొక్కసారి అటూ ఇటూ ఊపినట్లనిపించింది. ఉలిక్కిపడి చుట్టూ చూచాను-

ఎవరూలేరు.

ఎటుచూచినా నిశ్శబ్దమే. దూరంగా కీచురాళ్ళ ధ్వని. నాలో నేనే నవ్వుకొని దీపాన్ని తగ్గించి సమీపంలోని ఓ బండపై కూర్చున్నాను మౌనంగా-

చాలా దూరంగా కృష్ణానది ప్రవహిస్తున్న సన్నని హోరు-

ఏనాటి దేవాలయమో యిది??

ఎప్పటి కళాసంపద యిది....

ఆనందగోత్రీకులైన యే దామోదరవర్మ కాలంలోనో బుద్ధ్యాంకురుని కాలంలోనో ఇది ధూపదీపాదులతో భూలోక కైలాసంగా శోభిల్లి ఉండవచ్చు. ఏ బృహత్పలాయనుల నాడో లేక వెలనాటి చోడుల కాలంలోనో దీని ప్రభ విదేశాలకు పాకి ఉండవచ్చు. మల్లవర్మ అనే రాజు ధాన్యకటకాన్ని రాజధానిగా చేసుకుని పరిపాలించాడట అదే ధనదపురమని పిలువబడేదనీ, చివరికి ప్రస్తుతం దాన్నే అమరావతి అని పిలుస్తున్నారనీ నేనెప్పుడో చదివినట్లు జ్ఞాపకం.

ఈ శ్రీపురానికి పదిమైళ్ళ దూరంలోనే పశ్చిమాన అమరావతి ఉంది. ఉత్తరాన కృష్ణవేణమ్మ- కాబట్టి ఇది చారిత్రకమైన ప్రదేశమే అయివుండవచ్చు.

దీని ఘనత తిరిగి ప్రపంచం గుర్తిస్తుందా?

ఆనాటి శోభ ఈనాడు మళ్ళీ వస్తుందా??

ఈ గంధర్వులకు రెక్కలు మొలిచి ప్రాచీ, ప్రాచీన, కళావైభవం విదేశాలకు చాటుతూ ఎగిరితే ఎలావుంటుందో?? వేలకొలది శిల్పుల యుగయుగాల తపస్సు పండి ఫలించిన యిలాంటి దేవాలయాలు తెలుగుదేశంలో వున్నాయని మనవాళ్ళు ఎప్పుడు గుర్తిస్తారు? ఎన్నడు కీర్తిస్తారు??

గట్టిగా నిట్టూర్చాను నేను. నా ఊపిరి నాకే స్పష్టంగా వినిపించేటంత నిశ్శబ్దం. చంద్రుడనే పుష్పంనుంచి వెన్నెల పొడి పొడిగా పుప్పొడిగా కుప్పలుగా రాలుతున్నది. ఆలయం లోపలినుంచి ఎవరో అప్సరస నన్ను రమ్మని పిలుస్తున్నది. ఎన్నడూ వినని ఏదో సన్నని అమర గాంధర్వం ఎప్పటిదో ఎక్కడిదో మరి. దేశాన్నీ కాలాన్నీ చీల్చుకొని వచ్చి నన్ను తాకుతున్నది. లాంతరు తీసుకొని గుడిలోపలికి వెళదామని లేవబోయాను.

జరజరమని పాకుతూ ఓ శిథిల స్తంభం కిందికి పోతున్న నల్లని త్రాచు పాము.

భయంతో రెండడుగులు వెనక్కి వేశాను.

మంటపానికి వ్రేలాడుతున్న గబ్బిలాలు ఒక్కసారి 'గీ'మని ధ్వనిచేస్తూ నలుదిక్కులకూ ఎగిరాయి.

ఏదో అడుగుల చప్పుడు.

స్తంభించిన ఊపిరితో తల పైకెత్తి చూచాను.

నల్లగా కదులుతున్న రెండు మానవాకారాలు.

కొయ్యబారిపోయాను.

చేతిలో లాంతరు జారిపడింది!

"బాబూ!"

"ఎవరు?" అన్నాను కాని. గొంతులోనుండి ధ్వని బయటికే రాలేదు.

"ఏమిటిబాబూ చీకట్లో యిట్టా ఒక్కరే వచ్చారు?"

"ఎవరూ .. రామయ్యా??"

"అవును బాబూ మేమే."

రామయ్య-గంగులూ!!

"పగటిపూటే మేమీ దిక్కుకురామే, మీరింత రేతిరికాడ ఎందుకు వచ్చారిటు...."

"అఁఏమీలేదు రామయ్యా- గుడి చూద్దామని." భయం వదలగా మెల్లగా శ్వాస తీసుకుంటూ అన్నాను.

"వద్దుబాబూ-పురుగూ పుట్రా తిరుగుతుంటాయి - అర్ధరేతిరప్పుడు ఇక్కడ దయ్యాలుకూడా వుంటాయి బాబూ కొరువులు పుచ్చుకోని." లాంతరు తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు గంగులు.

నేను మాట్లాడకుండా వారిని అనుసరించాను.

రామయ్య ఏదో మాట్లాడుతున్నాడు కాని నా చెవులు పనిచేయడంలేదు- యాంత్రికంగా నడుస్తూ ముందుకుపోయాను- చాలా సేపటివరకూ ఆ వాతావరణం నుంచీ తేరుకోనేలేదు-

రామయ్య తనకున్న పరిధిలో చాలా చక్కని భోజనాన్నే ఏర్పాటు చేశాడు. అప్పడాలూ, వడియాలూ, మిరపపండ్లు పోసి నూరిన రేగిపచ్చడీ అవకాయా-జిహ్వ లేచి వచ్చినట్లనిపించింది. రామయ్యా ఆయన భార్యా చూపిన ఆప్యాయత నాకంతకన్నా ఎక్కువ ఆనందాన్ని కలుగజేసింది. గట్టి గడ్డ పెరుగు వడ్డిస్తూ అన్నాడు రామయ్య "పొలం నేనే కొంటాను బాబూ, వచ్చే ఉగాదిదాకా గడువివ్వించండి."

రాత్రిపూట పెరుగు మంచిది కాకపోయినా రామయ్య ప్రేమను కాదన లేకపోయాను "అలాగే రామయ్యా - రేపు నాతోబాటు పొద్దున్నే తాడికొండరా- అక్కడ అడ్వాన్సు ఇచ్చి కొనుగోలు బేరం ఖరారుచేసుకొని వెళ్ళవు, సాక్షి సంతకాలతో కాగితం ఇప్పిస్తాను."

రామయ్య నవ్వాడు "మీమాట చాలదాబాబూ-వేరే కాగితాలు ఎందుకు నాకు-"

భోజనానంతరం, ఆరుబయటే వెన్నెలలో మంచంపై పడుకున్నాను- చూస్తూండగానే అంతా నిద్రపోయారు-కాని కొత్త ప్రదేశం కావడంవల్లనో ఇందాకటి గంధర్వ శిల్పాలు జ్ఞప్తికి రావడంవల్లనో నాకుమాత్రం ఓ పట్టాన రాలేదు.... అలాగే కళ్ళుమూసుకొని పడుకున్నాను- ఎప్పటికో మగతనిద్ర పట్టింది ...

ఆ నిద్రలో కల - శ్రీపురం చుట్టూ జనం గుమిగూడుతున్నట్లు - ప్రజలూ పత్రికలూ ఆ కళాఖండాలను ప్రశంసిస్తున్నట్లు గంధర్వ శిల్పాలు రెక్కలతో ఎగురుతున్నట్లు దేవాలయంలో నీలకంఠేశ్వరునిముందు ఎవరో విష్ణు కుండిన చక్రవర్తి తన సతీమణితో కలిపి పూజలు చేస్తున్నట్లు దేవదాసీలు దీప నృత్యాలతో వలయాకారంగా తిరుగుతున్నట్లు....

మెలకువ వచ్చింది-

గంగులు పిలుపుతో లేచి చూచాను- తెల్లవారింది. త్వరత్వరగా కాల కృత్యాలు నిర్వహించుకొని రామయ్య గంగులూ వెంటరాగా తిరుగు ప్రయాణానికి బయలుదేరాను. గంగులు శ్రద్ధగా అన్నీ చూపించాడు. అక్కడ చాలా విలువైన శిలాశాసనాలు కూడా ఉన్నాయి. ఎవ్వరూ జాగ్రత్త వహించక పోవడంవల్ల వాటి లిపి చాలాభాగం చెరిగిపోయింది. కొన్ని శిల్పాలు మట్టిలో కూరుకుపోయాయి. కొన్ని మూర్తులు, గేదెలూ ఆవులూ కండూతితో ఒరుసుకోవడంవల్ల అరిగిపోయాయి లేదా శిథిలమైనాయి. కొన్ని చక్కని శిల్పాలు గల రాతి స్తంభాలను రైతులు పొలంపక్కన గల నేల ఖావినుండి నీరు తోడుకునేందుకుగాను ఊతంగా వాడుకున్నారు. మరికొన్ని అరుదైన స్తంభాలను ముక్కలుగావేసి పునాదిరాళ్లుగానూ, మట్టిగోడల మధ్య బండరాళ్లుగానూ ఉపయోగించుకున్నారు సమీపంలోని గుడిసెలవాళ్లు.

సూర్యుడు కొంచెం పైకి వచ్చిన తర్వాత నా వెంటవున్న కెమేరాతో కొన్ని ఫోటోలు తీసుకున్నాను. ఈ గుడిని పునరుద్ధరింపవలసిందనీ శిల్పాలను జాగ్రత్తగా చూసుకోవలసిందనీ వారికి నేను సలహాయిచ్చాను. నామాట కాదనడం యిష్టంలేక కాబోలు వారు 'సరే'నన్నట్లు తల పూపారు. మంటపంపక్కనే పడేసి ఉన్న ఓ విగ్రహం చూపించి "గంగయ్యా యిదిగో యిదే అమ్మవారి విగ్రహమై ఉంటుంది చూడు ఎంత కళగావుందో- వాటినన్నిటినీ పదిలపరచండి. ఎప్పటికైనా మంచిరోజు రాకపోదు - అమ్మవారి మహిమ లోకానికి వెల్లడికాకపోదు" అని చెప్పాను. వాళ్ళు 'అలాగే'నని అంగీకరించారు, గంగులుకు ఓ రూపాయి యివ్వబోయాను. ఎంతో మొగమాటపడి చివరకు నా బలవంతాన్ని తప్పించుకోలేక తీసుకున్నాడు.

"గంగయ్యా యింక ఆగిపో వెళ్ళివస్తాము"అన్నాను కాలువదగ్గర. అయినా వినిపించుకోలేదు. పరిమిదాకా వచ్చి మిమ్మన్ని బస్సెక్కించి మరీ వెనకుతిరిగాడు సంతృప్తిగా - తాడికొండ రాగానే పొలం అమ్మకం పని ఖరారుచేసి మధ్యాహ్నానికల్లానే రామయ్యకు కాగితాలు ఇచ్చి పంపివేశాను. ఆరోజు సాయంత్రమే గుంటూరు చేరుకొని మర్నాటికల్లా హైదరాబాదు వచ్చేశాను. వెంటనే ఫోటోలన్నీ డెవలప్ చేయించాను. దాదాపు అన్నీ, చక్కగా వచ్చాయి. తర్వాత తీరిక చూసుకొని ఒకరోజు "శ్రీపురం-శిల్పసంపద అని ఒక వ్యాసం

ఆంగ్లంలో వ్రాసి ఫొటోలతో సహా ఒక ఆంగ్ల పత్రికకు పంపించాను. వారివద్ద నుండి నాకు వెంటనే ప్రచురించుతున్నట్లు జాబు వచ్చింది. ఒకనెల రోజులలోనే ముద్రితమయిన వ్యాసం ప్రతులు నాకు వాళ్లు పంపించారు. అంతటితో నేను సంతోషపడ్డాను. తిరిగి నా నిత్యజీవిత వ్యవహారాలలో మునిగిపోయి ఈ శ్రీపురం గూర్చి మరింక తర్వాత ఆలోచించనేలేదు.

కొన్నాళ్ళ తర్వాత తాడికొండలోని బంధువు లొకరికి జాబువ్రాస్తూ మా పొలంగూర్చీ, శ్రీపురంగూర్చి ప్రసక్తంచేశాను. ఒకవారం రోజులలో హనుమంతరావు అనే మా బంధువు తిరిగి జవాబు వ్రాశాడు.

"శ్రీయుతులు రావుగారికి నమస్కారములు.... మీరు చెప్పిన పనులన్నీ మేము ఇక్కడ చేయగలము. కాగా మీరు శ్రీపురం గూర్చి వ్రాశారు. అసలు నేనే దాన్నిగూర్చి వ్రాయాలని కొద్దిరోజులుగా అనుకుంటున్నాను. ఆ నీలకంఠేశ్వరాలయంలో ఒక అమ్మవారి విగ్రహం వుందట దానిని గంగులు అనే ఓ రైతు కొద్దికాలంనుంచీ ఉపాసిస్తున్నాడట. ఆ ఉపాసనాబలంవల్ల అతనికి దివ్యశక్తులు కొన్ని వచ్చినట్లు వింటున్నాము ఎవరేది కోరితే అమ్మవారు ఆ వరం ఇస్తున్నదట శ్రీపురంలో - కాగా మీరైతు రామయ్య మిమ్మల్ని పొలం రిజిస్ట్రేషన్‌కు రమ్మని కబురుపెట్టాడు వేసవిదాకా ఆగనవసరంలేదట- "శ్రీపురం-శిల్పసంపద" అన్న మీ ఆంగ్లవ్యాసం చాలా బాగుంది. అందులో శిల్పమూర్తుల శిఖావ్యాలము, పిండాపత్రము, శిరజోలకములను అమరావతి శిల్పమూర్తులతో పోలుస్తూ మీరు చేసిన వర్ణన మిక్కిలి ఆసక్తికరంగా వుంది- సాధ్యమయినంత త్వరలో మీరు తాడికొండ వస్తే మంచిది వందనములతో భవదీయుడు - హనుమంతరావు".

ఆ ఉత్తరం చదివి ఆశ్చర్యపోయాను.

నేను ఊహించినట్లు ఆ విగ్రహంలో అంతటి మహత్తరశక్తి వుందన్న మాట! దానిని తొలిసారిగా ప్రపంచానికి చాటిన ఘనత నాకే దక్కినందుకు నేనెంతో గర్వపడ్డాను. వారం పదిరోజులలోనే వీలుచూచుకొని మళ్ళీ తాడికొండ వెళ్ళాను - హనుమంతరావు ఆదరించాడు అవీ ఇవీ మాట్లాడుకున్న తర్వాత శ్రీపురం ప్రసక్తి వచ్చింది.

"రావుగారూ మీ ఆంగ్ల వ్యాసం చాలాబాగుంది. దానికి మెచ్చుకుంటూ కొందరు సంపాదకునికి లేఖలు కూడా వ్రాశారు. చూశారా."

"అవును - నాకు కూడా వ్యక్తిగతంగా కొన్ని జాబులు వచ్చాయి."

అన్నాను హనుమంతరావు ఇంకేమి చెపుతాడో వినాలన్న ఆసక్తితో.

ఆయన అన్నాడు 'మీరేముహూర్తాన వెళ్ళి ఆ శ్రీపురం శిల్పాలను తాకి వచ్చారో కాని నాటినుండి వాటికి మంచి పేరు వస్తున్నది అమరావతి, ధరణికోట చూడటానికి వచ్చేవాళ్ళంతా "శ్రీపురం" ఎక్కడ? అని అడిగి మన వూరుమీదు గుండా నడిచివెళ్ళి ఆ శిల్పాలు చూచివస్తున్నారు. యాత్రికులు కొందరు కనక దుర్గను చూచి పడవమీద అలాగే కృష్ణానది ఎగువకు ప్రయాణంచేసి శ్రీపురం చూస్తున్నట్లుకూడా వార్తలు వస్తున్నాయి. దీనిని వెలుగులోకి తెచ్చిన ఘనత కేవలం మీకే దక్కుతుంది."

హనమంతరావు అలా అంటుంటే నాకు కొంచెం గర్వం కలిగిన మాట నిజమే - అయినా మాటవరస కిలా అన్నాను. "అందులో నా గొప్పతనం ఏముంది ? ఆ శిల్పాలు మొదలే. పేటికాంతర్గత రత్నాలు. వాటిని కేవలం పదిమంది దృష్టికి తెచ్చానంతే నేను... మరి గంగులు సంగతేమిటో వ్రాశారు-"

"ఆఁ - ఆ విచిత్రం గొప్పది. మీరు వినితీరాలి - గంగులని అక్కడో బికారిగాడున్నాడు. వాడికి సెంటు పొలంలేదు, దమ్మిడీ ఆదాయంలేదు. శ్రీపురం నుంచి తాడికొండకూ మంగళగిరికీ మూటలుమోస్తూ తిరుగుతుండేవాడు పూర్వం-కాగా ఇటీవల వాడా దేవాలయంలోని అమ్మవారిని ఉపాసిస్తున్నాడట - వాడు ఎప్పుడు పలకమంటే అప్పుడు పలుకుతుందిట దేవి...."

నమ్మలేకపోయాను.

"నిజంగానా?"

"అని మెల్లగా అడుగుతారేమండీ -ఇప్పుడు గ్రామానికి వాడే మకుటంలేని రాజు - రామయ్య దగ్గరనుంచీ అందరూ వాడికి ప్రతిరోజూ ఉదయం పాదపూజ చేయవలసిందే - తనకు నచ్చిన భక్తులకు కొందరికి గంగులుతీర్థమూ విభూతీ యిస్తాడట. ఆ విభూతి నొసట పెట్టుకుంటే చాలు ఎవరేకోరిక కోరుకున్నా వెంటనే నెరవేరుతున్నదట - రామయ్యామటుకు రామయ్య, గంగులుకు మొక్కి పొలం కొనేందుకు డబ్బు కావాలన్నాడట-గంగులు అనుగ్రహించాడు అంతే! చూస్తుండగానే రామయ్యను దేవి కటాక్షించింది లక్ష్మీపుత్రుడై నాడు రామయ్య .. "

నాకు శ్రీపురంమీద భక్తి ఇనుమడించింది "అందుకనేనా రామయ్య ఇంత త్వరగానే పొలం కొనేయగలుగుతున్నాడు" అన్నాను.

"ఔను అంతే కాదు-గంగులు ఆజ్ఞలేనిదే ఎవ్వరూ ఆలయమూర్తులను దర్శించకూడదు. దేవితో ఏమి చెప్పాలన్నా గంగులు ద్వారానే యాత్రికులు మనవిచేయాలి. అమ్మవారు గంగులుకు పరుసవేది విద్య ప్రసాదించిందిట. వాడు మట్టి పట్టుకున్నా బంగారమైపోతుందట రావుగారూ...."

నమ్మబుద్ధికాలేదు నాకు నమ్మకుంటే తప్పేటట్లులేదు.

"హనుమంతరావుగారూ మనమొకసారి సాయంత్రం శ్రీపురం వెళదామా" అన్నాము. ఆయన "సరే"నన్నాడు.

ఇద్దరమూ తాడికొండనుండి బస్సులో బయలుదేరి పరిమిదగ్గర దిగాము.

నాకు తొలి ప్రయాణం గుర్తుకొచ్చింది.

సరిగ్గా అదే సమయం-అదేసడక.

"ఎక్కడికి పోతున్నారు హనుమంతరావుగారూ" పరిమిలో ఎవరో ప్రశ్నించారు-

"శ్రీపురందాకా- వీరు రావుగారని, మాకు కావలసినవాళ్లు- హైదరాబాదులో వుంటారు-"

"అట్టాగా- ఏంగిరాకీ- శిలపాలు చూడడానికేంటి- ఇప్పుడు లాభం లేదండి ఓ రెండు నెల్లదాకా'' అన్నాడు రైతు.

"ఏం?" ప్రశ్నించాను నేను.

"గంగులు, ఎవ్వరూ చూడకూడదు అన్నాడు. అమ్మవారికి ఏకాంతసేవలు జరుగుతున్నాయిగాఅందుకని" అని రైతు ఆ సేవలగూర్చి వివరించాడు. ఆలయం చుట్టూ పరదాలు కట్టి గంగులు అహోరాత్రులు ఆలా పూజలు చేస్తూనేవుంటాడట ఒక్కడే. ఊళ్ళోవాళ్లు కాదు సరికదా ఆయన కుటుంబంలో సభ్యులు కూడా వెళ్ళి గంగుల్ని పలకరించడానికి వీలులేదుట-

అంతేకాదు. రాత్రి పన్నెండు దాటిన తర్వాత ఆలయంలోనుండి ఉలి శబ్దాలు విన్పకుతూ వుంటాయట-అమ్మవారు అప్పుడువచ్చి శిధిలమైన మూర్తులకు ప్రాణంపోస్తున్నదట-

నేను నిర్వీణుడినై పోయి వింటున్నాను.

హనుమంతరావు కూడా అన్నాడు "తాడికొండవాళ్ళకు తెలీదే ఈ విషయం."

"ఆఁ-ఆఁ-" అన్నాడు రైతు చుట్ట నుసి రాలుస్తూ-ఇంక మేమక్కడ నిలబడలేదు. చకచకా శ్రీపురంకేసి నడిచాము. కాలువ అరికాళ్ళకూడా సరిగ్గా తడపడంలేదు- తెలికగానే శ్రీపురం చేరాము.

అదేవూరు-అదే ప్రకృతి-

కాని మానవ ప్రకృతిలో మాత్రం మార్పు కన్పడింది. వెనకటివలె మమ్మల్ని వింతగా ఎవరూ చూడటంలేదు-నావంటి అనేకమంది యాత్రికులకు వాళ్ళు అలవాటుపడ్డట్లు కన్పడుతున్నది-అసలు మా రాకనే పట్టించుకోలేదెవడూ-

నేరుగా రామయ్య ఇంటికి పోయినాము రామయ్య తన గుడిసె పక్కనే ఓ పెంకుటిల్లు కట్టిస్తూ నిలబడి వున్నాడు అమ్మవారి మాహాత్మ్యాన్ని తొలిసారిగా అప్పుడే గ్రహించాను.

రామయ్య మమ్మల్ని చూడగానే వచ్చి మంచం వాల్చి తానూ ఓ మంచం వాల్చుకొని కూర్చొని చుట్ట వెలిగించి కబుర్లు మొదలుపెట్టాడు.

రామయ్య మాట్లాడుతున్నాడే కాని మాటల్లో వెనుకటి ఆదరణలేదు. ఆప్యాయతలేదు- "నీలాంటి వాళ్ళను చాలామందిని చూశానులే'' అన్నట్లు ధ్వనిస్తోంది ప్రతిమాటా-

రేపు తాడికొండ వచ్చి డబ్బు చెల్లించి రిజిస్ట్రేషను చేసుకొంటానన్నాడు రామయ్య-

''మరైతే వస్తా యింక రామయ్యా'' అంటూ లేచాను నేను.

"మంచిదండీ" అన్నాడు రామయ్య. అంతేకాని మాటవరుసకైనా ఉండమనలేదు. మనస్సు కలుక్కుమంది నాకు. ఈ చోటనేనా నేను ఒకనాటి రాత్రి వెన్నెల వెల్లువలలో స్నానం చేసింది?

ఇక్కడేనా ఆప్యాయంగా అవకాయా అప్పడాలూ మిరపపండ్లు పోసిన రేగివచ్చడీ తిన్నాను నేను?

ఈ ముంగిట్లోనేనా నాకొకనాడు గంధర్వ స్వప్నాలు వచ్చాయి-

నమ్మ బుద్ధికావడంలేదు-

రామయ్య గుడి చుద్దాము రమ్మని పిలుస్తాడేమోననుకున్నాను- ఉహూఁ పిలవలేదు. చివరకు నే నేఅన్నాను "రామయ్యా- ఒకసారి ఆ శిల్పాలు చూడాలని వుంది మళ్ళీ'' "ఇప్పుడు లాభంలేదండీ- పూజలు జరుగుతున్నాయక్కడ.

తడుముకోకుండా సమాధానమిచ్చాడు నిర్మొగమాటంగా. చాచి నా చెంపమీద ఫెళ్లున దెబ్బ కొట్టినట్లనిపించింది. మరింక మాట్లాడకుండా తిరుగుముఖం పట్టాను.

నేను కొంచెం ముందుకు నడుస్తున్నాను.

హనుమంతరావు రామయ్యతో కొంచెం వెనుకగా ఏదో మాట్లాడాడు... బహుశా నా తరఫున నాకోసం రామయ్యను బతిమాలుతున్నాడల్లే వుంది.

అవును. అంతే! నా ఊహే నిజం!

రామయ్య తుమ్మతోపుదాటి వెళ్ళి ఓ అయిదు నిమిషాలలోనే తిరిగివచ్చి "రండి గంగులు ఒప్పుకున్నాడు" అన్నాడు. అందులో ప్రతి అక్షరంవెనుకా "మీరు కాబట్టి వరం ప్రసాదించాను లేకుంటేనా" అన్న ధ్వని వినిపించింది. నేను యాంత్రికంగా శిల్పాలవైపు నడిచాను. రామయ్యా. హనుమంతరావులు నన్ను అనుసరించారు. పరదాలుదాటి గుడిముందుకు వెళ్ళాను. వాతావరణం వెనుకటి వలె భయంకరంగాలేదు. అంతా పరిశుభ్రంగా ఉంది. చెదిరిపడిన విగ్రహాలన్నీ ఒకచోట చేర్చబడి ఉన్నాయి అయితే నా మనస్సు అహ్లాదకరంగా లేకపోవడం వల్ల కావచ్చు తొలినాడు చూచిన అనుభూతి నాకీనాడు కలుగలేదు అంతా ఏదో నిర్జీవంగా కనిపించింది.

వెళ్ళి గంధర్వులను తాకి చుశాను.

వెనుకటివలె విద్యుదాఘాతం తగలలేదు నాకు.

నివ్వెరపోయాను నేను. నా మనస్సు పరిపరివిధాల పోయింది ఇంతలో గంగులు వచ్చి మమ్మల్ని చూచి నవ్వాడు పలకరింపుకింద. అంతేకాని నమస్కరించలేదు.

చాలా మారిపోయాడు గంగులు.

విభూతి తెచ్చి మా చేతుల్లో పడేశాడు. తీసుకున్నాము. ఒకనాడు నాదగ్గర రూపాయి తీసుకోడానికి మొగమాటపడ్డ గంగులేనా యితడు??

"అమ్మవారిని..." హనుమంతరావు నోరు తెరిచి అడిగాడు. "ఇప్పుడు వీలుపడదు" స్పష్టంగా చెప్పాడు గంగులు. తలవంచుకొని మెదలకుండా యివతలకి వచ్చాను నేను. హనుమంతరావూ నన్ను అనుసరించాడు.

ఇరువురమూ చీకటిపడేలోగానె తాడికొండ చేరాము. మరింక ఒకరితో ఒకరం శ్రీపురం గూర్చి చర్చించుకోలేదు. రామయ్య రావడం రిజిస్ట్రేషను పని

ముగియడమూ జరిగిపోయాయి. హనుమంతరావుకు కృతజ్ఞతలు చెప్పి సాయం త్రమే గుంటూరు చేరి ఎక్స్ ప్రెస్ బస్‌లో మర్నాడు తెల్లవారేసరికి హైదరాబాదు చేరాను...

రాత్రంతా నిద్ర లేకపోవడంవల్ల అన్నం తిని పగలు మొత్తమూ అలా నిద్రపోతూనేవున్నాను. సాయంత్రానికి లేచి కూర్చుని కాఫీ తాగుతున్నాను.

ఎవరో తలుపు తట్టారు. లేచి వెళ్ళి తీశాను.

ఒక్క సారి దిగ్భ్రాంతుడినైనాను.

"మీరొక్కసారి మాతో రావాలి."

మారు మాట్లాడకుండా వాళ్ళ జీపులో ఎక్కాను. జీపు పది నిమిషాల్లోనే బషీర్‌బాగ్ మీదుగా ఫతేమైదాన్ చేరింది. ఇన్‌స్పెక్టర్ కుటుంబరావు నాకు తెలిసినవాడే. వచ్చి కరచాలనం చేసి లోపలికి తీసుకెళ్ళాడు. అక్కడ ఒక వ్యక్తిని పరిచయం చేసి "వీరు బొంబాయినుండి మీకోసం వచ్చారు సి బి.ఐ అధికారి. మిమ్మల్నేవో ప్రశ్నలు వేస్తామంటున్నారు" అన్నాడు.

నేను ఊపిరి బిగబట్టి కూర్చున్నాను. కుటుంబరావు ఓ కప్పు చాయ్ నాకు అందించారు.

"మీరు శ్రీపురం ఎన్నిసార్లు వెళ్ళారు?" ఆయన ప్రశ్నించాడు.

"రెండుసార్లు - గత ఆగస్టులో ఒకసారి. మళ్ళీ మొన్న ఒకసారి. నేనే శ్రీపురం శిల్పాలపై తొలిసారి ఆంగ్ల వ్యాసం ప్రచురించాను.

"మొన్న వెళ్ళినప్పుడు మీరక్కడ గంధర్వుల శిల్పాలు రెండు చూశారా!"

"ఆఁ - చూశాను."

"అయితే తొలిసారి చూచినవీ, ఇవ్వీ ఒక్కటేనని మీరు నమ్మగలరా?"

ఒక్కక్షణం ఆగి అన్నాను "విగ్రహాలు అలాగే ఉన్నాయి రెక్కలు లేకుండా, కాని నాకెందుకో వాటిలో తొలినాటి జీవకళ కన్పించలేదు."

"దటీస్ ది పాయింట్" అని బల్ల గట్టిగా చరిచాడు సి.బి.ఐ. ఆఫీసరు.

"రేపు మీరు మాతో ఒకసారి బొంబాయి రావాలి. అక్కడ పోర్టులో కస్టమ్స్ అధికారులు రెండు రెక్కలులేని గంధర్వుల శిల్పాలను విదేశాలకు ఒక ముఠా చేరవేస్తుండగా పట్టుకున్నారు. అవే అసలు మీరు ఆగస్టులో చూచిన విగ్ర

హాలనీ, మొన్న సాయంత్రం చూచినవి డూప్లికేటులనీ నిరూపించగలిగితే మేము చాలా కృతజ్ఞులం - ఆర్కియలాజికల్ డిపార్టుమెంటును కూడా సంప్రదించామనుకోండి."

"నేను తప్పకుండా వస్తాను - అయితే గంగులూ, రామయ్య..."

"ఆ ముఠాలో సభ్యులుగా చేరారు. డబ్బు తీసుకొని కృష్ణానదిమీదుగా విజయవాడ చేరుస్తున్నారు శిల్పాలు వీళ్ళు. అక్కడినుండి లారీలలో బొంబాయికీ త్రివేంద్రముకూ చేరవేస్తున్నది ఆ ముఠా. మీరు వ్రాసిన ఆంగ్ల వ్యాసమే దీనికంతా మూలకారణం - అదే విదేశీయుల దృష్టినాకర్షించింది."

"కళోద్దరణ - కళాపోషణ - కళాకైంకర్యంపై, రవీంద్రభారతిలో ప్రముఖుల ప్రసంగాలు." ఎదురుగా టేబిల్ మీది దిన పత్రికలో ఓ ప్రముఖ వార్త నా దృష్టినాకర్షించింది.